

Володимир Голуб,
к. біол. н, доцент кафедри теорії початкового навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
Україна

Надія Голуб,
к. б. н, доцент кафедри спеціальної освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
Україна

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПРИРОДОЗНАВСТВО» У 3-4 КЛАСАХ

Демократизація суспільних відносин та національний розвиток системи освіти в Україні вимагають якісно нового рівня загальноосвітньої, професійної, наукової підготовки, всебічного розвитку кожної людини як особистості та найвищої цінності суспільства [3].

У зв'язку з цим головним завданням сучасної української школи стає підвищення ефективності навчально-виховного процесу з метою сприяння всебічному і гармонійному розвитку людини, її інтелектуальному і пізнавальному зростанню.

Одним із сучасних напрямків української освіти є розвиток пізнавальних інтересів, здібностей, нахилів та навичок учнів у процесі вивчення навчальних предметів. Стає необхідним створення сприятливих умов для пізнавальної діяльності учнів загальноосвітньої школи, які б сприяли формуванню потреби особистості в здобутті знань та розвитку їх пізнавальних інтересів.

Перед початковою школою постає завдання навчити дітей вчитися, прищепити інтерес до знань, прагнення самостійно збагачуватись ними.

Розв'язання даного завдання потребує від кожного учителя початкової ланки загальноосвітньої школи домогтися того, щоб кожен урок сприяв розвитку пізнавальних інтересів дітей.

Пізнавальні інтереси є ефективним засобом успішного навчання, необхідною умовою досягнення позитивних наслідків, найважливішим мотивом пізнавальної діяльності людини, який збуджує її до пошуку істини, сприяє оволодінню учнями досвідом пошукової діяльності в атмосфері загального захоплення цікавою

справою [2].

В. Сухомлинський вважав, що навчальний процес у сучасній школі «...повинен розвивати всемогутню радість пізнання». Лише тоді, коли дитина зацікавиться матеріалом, у неї виникне бажання дізнатися про нього більше. Ефективне навчання неможливе без пошуків шляхів активізації пізнавальної діяльності учнів. Адже діти повинні не тільки засвоїти певну суму знань, а й навчитися спостерігати, порівнювати, виявляти взаємозв'язок між поняттями, міркувати. А досягти цього можна лише засобами, що активізують пізнавальну діяльність. Разом з цим, успішний розвиток пізнавальних інтересів дитини дасть змогу краще засвоїти нові поняття, сформувати стійкі мислительні системи, що забезпечать роботу пам'яті та уваги.

Навчальний курс «Природознавство», у якому інтегруються суспільствознавчі та природничі знання, володіє великими можливостями для розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів. Це зумовлено тим, що його вивчення ґрунтується на безпосередніх дитячих спостереженнях за навколишніми явищами та об'єктами природи, елементарних дослідженнях, які проводять учні.

Розвиток у молодших школярів пізнавальних інтересів є умовою розвитку пізнавальних здібностей; зміцнення умінь і навичок самостійно засвоювати та осмислювати навчальний матеріал; формування основних інтелектуальних умінь, необхідних для оволодіння курсом «Природознавство» у початкових класах. Від того, як відбувається розвиток стійких пізнавальних інтересів учнів, залежить активність і самостійність молодших школярів на уроці, а отже і ефективність усієї роботи вчителя.

Л. В. Артемова зазначає: «Щоб навчання було легким і бажаним, важливо пропонувати такий зміст знань, який дитина на даному етапі розвитку своєї психіки може сприйняти найбільш оптимально – зацікавлено, з найменшими труднощами» [1]. Автор вважає, що пізнавальні інтереси здійснюють значний вплив на результативність навчання у початкових класах.

У зв'язку з цим розвитку пізнавальних інтересів у початкових класах має приділятися особлива увага.

Інтереси є вибіркоким емоційно-пізнавальним ставленням особистості до предметів, явищ, подій навколишньої дійсності, а також до відповідних видів людської діяльності. Маючи складну психологічну структуру, інтереси не зводяться до окремого

конкретного психічного процесу, а є певною формою зв'язку між потребами особи та засобами їх задоволення.

За своєю природою інтереси не є вродженою властивістю особистості, вони виникають не самі по собі, а обумовлені впливом на людину навколишньої дійсності, тобто носять соціальний характер. Різноманітність предметного світу, в якому живе людина, викликає у неї різні інтереси, розвиток і формування яких відбувається в процесі різних видів діяльності: ігрової, навчальної, трудової, громадської.

Характерними особливостями інтересів їх усвідомленість, емоційність, особлива воляова спрямованість до пізнання.

Пізнавальні інтереси характеризуються вибіркоким характером, виступають одним із найістотніших стимулів оволодіння знаннями, розширення світогляду, служать умовою творчого ставлення до навчання.

Список використаних джерел

1. Артемова Л. Щоб дитина хотіла і вміла вчитися / Л. Артемова // Дошкільне виховання. – 2000. – № 5. – С. 6–7.

2. Бібік Н. М. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів / Н. М. Бібік. – К. : Віпол, 1987. – 96 с.

3. Національна доктрина розвитку освіти / Збірник нормативних документів з освіти та виховання / Упоряд. З. М. Онишків. – Тернопіль, Тернопільський національний університет імені Володимира Гнатюка, 2006. – 172 с.